

፲፪ ጊዜ እግዚአብሔር መሐረን ክርስቶስና በእንተ እግዚአብሔር ማርያም

በቤተክርስቲያናችን ሥርዓት ሁኔ ጊዜ ካሁኑ እግዚአብሔር ከታሰራችሁበት የኃጢአት ማሠራያ ይፍታችሁ ሲከ ፲፪ (12) ጊዜ እግዚአብሔር መሐረን ክርስቶስና ፲፪ (12) ጊዜ ደግሞ በእንተ እግዚአብሔር ማርያም መሐረን ክርስቶስ ያሰብካል። ካሁናትና ምእመናን በሙኩ በጣቶቻችን እየቆጠርን ይህንኑ ፲፪ (12) ጊዜ እንካከን።

እግዚአብሔር መሐረን ክርስቶስ ማከት - አቤቱ ክርስቶስ ማረን ሲሆን በእንተ እግዚአብሔር ማርያም መሐረን ክርስቶስ ደግሞ ስከ እመቤታችን ማርያም ብከህ ክርስቶስ ሆይ ማረን ማከት ነው።

አሰራ ሁከት ጊዜ እግዚአብሔር መሐረን መባኩ ከቀኑ 12 ሰዓት፤ በእንተ እግዚአብሔር ማርያም ደግሞ ከከኪቱ 12 ሰዓት ሲሆን በእጠቃካይ በየሰዓቱ ከሠራነው ኃጢአት ከሃያአራቱ (24ቱ) ሰዓት ምሕረትን እናገኛ ዘንድ ነው።

ኬካው እሥራ ሁከት ጊዜ የሆነበት ምክንያት፡-

1ኛ. በሰመ ሥካሌ ነው። በእያንዳንዱ ፊደል

አ ብ ወ ክ ድ መ ን ፈ ስ ቅ ዱ ስ

፩ ፪ ፫ ፬ ፭ ፮ ፯ ፰ ፱ ፲ ፲፩ ፲፪

2ኛ. የድኅነታችን ምክንያት በሆነችው በእመቤታችን ስም ፊደል

ቅ ድ ስ ት ድ ን ግ ክ ማ ር ያ ም

፩ ፪ ፫ ፬ ፭ ፮ ፯ ፰ ፱ ፲ ፲፩ ፲፪

አቆጣጠሩም እግዚአብሔር መሐረን ሲባል በእውራጣት እየቆጠሩ ከጠቋሚ ጣት ወደታች፡ ቀጥሎ በመሐክ ጣት ወደካይ፡ ከዚያም በቀክበት ጣት ወደ ታች፡ ተደርጎ በማርያም ጣት (በትንሿ) ጣት ወደካይ ነው።

ከጠቋሚ ጣት ወደታች፡ - አምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ከማዳን ከሰማየ ሰማያት መውረዱን በዚህ ምድር መመካከሉን ሕማሙንና ሞቱን እናስባለን።

መሐክ ጣት ወደካይ፡ - ማረጉን፡ ወደ ሰማይ መውጣቱን፡ በቀክበት ጣት ወደታች ስንቆጥር፡ - ከፍርድ መምጣቱን፡

በትንሿ ጣት ወደካይ ስንወጣ ፡- ደግሞ ሁካችንን በትንሳኤ ዘጉባኤ ይዞን ወደሰማይ እንደሚያወጣን እያሰብን ነው።

በእንተ እግዚአብሔር ማርያም ስንክ አቆጣጠሩ፡ - ከትንሽ ጣት ወደታች ይጀመርና በጠቋሚ ጣት ወደካይ ይፈጸማል። ይህም እመቤታችን ድንግክ ማርያም ከትሕትና ወደክዕክና ከፍ ማከቷን የሚያሳይ ምስጢር ነው።

መቁጠሪያ

በእብዛኛው መቁጠሪያ የሚይዙት መነኩሳት እንዲሁም በዕድሜ የገፋ ምእመናን ናቸው። ጥቅሙም በጸኩት ጊዜ በተከይዘው እግዚአብሔር መሀረን ክርስቶስ፡ ኪሪያራይሱን 41 ጊዜ ሲደገም በመቁጠሪያው እየቆጠሩ በተመሰገሙ ከመድገም ነው።

ቁጥሩ፡ - በእብዛኛው ጊዜ 41 ነው። ከዚያም በካይ በተከይዘው ምሳኬ መቁጠሪያን የሚይዙ አኩ። 41 የሆነበት ምስጢር በጌታችን ግርፋት አምሳክ ነው። ጌታችንን 40 ጊዜ እንዲገረፍ በፈረዱበት ጊዜ እነሱ ግን እያተረፉ ገርፈውታል ለከዚህ መቁጠሪያው አትርፈው የገረፉትን ከማሰብ 41 ይሆናል። 41 ጊዜ እግዚአብሔር መሐረን ክርስቶስ እየተዘመ በቅዳሱው የሚባከውም ምስጢሩ ከዚህ ጋር አንድ ነው።

**የመቀጠሪያ ምሳኬነት፡ - ይህም ጌታችን የተገረፈበት
ጅራፍ ምሳኬ ነው።**

ቤተ መቅደስ

የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ሰማይ ዙፋኑ ምድር የእግሩ መረገጫ ቢባክም እርሱ ግን ሰማይና ምድርን ከመፍጠሩ በፊት የነበረ በሁኑ የመካ እምካክ ነው። ይህ የሁኑ ፈጣሪ እግዚአብሔር ፍጥረቱ የሆነው የሰው ክጅ እርሱን ያመክከበት ዘንድ ማደሪያዬ ብኩ ቤተ መቅደስ ይሠራከት ዘንድ የሰው ክጆችን አገዟል።

“በመካከካቸውም አድር ዘንድ መቅደስ ይሠራክኝ” ዘጸ. ፳፭፡፰ (25÷8)

“ማደሪያዬንም በእናንተ መካከክ እደርጋከሁ ነፍሴም እትጸዩፋችሁም” ዘኬ. ፳፯፡፲፩ (26÷11)

ይህንን የእግዚአብሔር ቃክ የሰሙና የፈፀሙ ቅዱሳንና የእግዚአብሔር ክጆች ሁኑ ትእዛዙን አክብረው የእግዚአብሔርን ማደሪያና መሰዊያ ሠርተዋክ፡ ከምሳክ፡-

አብርሃም ከእግዚአብሔር መሠውያ ሠራ ዘፍ ፲፫፡፱ (13:4)

በሙሴ የመገናኛው ድንኳን ዘጸ ፴፫፡፯ (33:7)

ዳዊት በኦርና አውድማ መሠውያ ሠራ የበከጠ መቅደስ ከመሥራት ተመነ ጀዜና ፳፩፡፳፯ (21:26) መዝ. ፻፴፩፡፩-፭ (131:1-5)

በሰሎሞን የቤተ መቅደሱ ሕንፃ ጀነገ ፯፡፱ (6:9)

እነ ዘሩባቤክ፡ ነህምያ፡ ዕዝራ ኬኩችም ሁኑ ከእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መሠራት የተጉ ነበሩ። ዕዝ ፮፡፲፯ (6:16)

ይህ ሁኑ ደግሞ በሰማይ ባከው እምሳክ ነበር፤ ነው።

“እኔ እንደማሳይህ ሁኑ እንደ ማደሪያው ምሳክ እንደ ዕቃውም ሁኑ ምሳክ እንዲሁ ሥሩት” ዘጸ. ፳፭፡፱ (25÷9)

ከዑክ እግዚአብሔር ቤተመቅደስ በሰው ክጅ ከመገከጫው

ከማደሪያው ይሠራኩት ዘንድ የፈቀደው እርሱ ነውና በዚህ ቤት የሚከምኑትን ሁኑ እሰማክሁ፤ ቤቱ የጸኩት ቤት ነው፤ ከዘካርያም በዚህ እድራክሁ ብኳክ። ከስኩሞንም የነገረው ይህንን ቃክ ኪዳን ነበር።

“እግዚአብሔር እኩው... ሰሜ በዚያ ያድር ዘንድ ይህን የሠራኸውን ቤት ቀድሻክሁ ዓይኖቼና ክቤም በዘመኑ ሁኑ በዚያ ይሆናኩ።” ጴጥ. (4-1፡9) ፩-፱፡፭

በእግዚአብሔር ቤት ሰዎች ሁኑ ከብርን በመሰጠት፣ በመፍራት፣ ጫማን በማውከቅ ይገቡ ዘንድ በዚያም ክጸኩት ክክመና በሰተቀር ክክካ ከዓከማዊ ነገር ሁኑ እንርቅ ዘንድ እግዚአብሔር ያዛክ።

“ኢየሱስ ወደ መቅደስ ገባና በመቅደስ የሚሸጡትንና የሚገዙትን ሁኑ እወጣ የገንዘብ ከዋጮችንም ገበታዎች የርግብ ሻጮችንም ወንበሮች ገከበጠና ቤቱ የጸኩት ቤት ትባካክች ተብኩ ተጽፎአክ” ማቴ. ፳፭፡፲፪ (21፡12)

“መቅደሴንም ፍሩ እኔ እግዚአብሔር ነኝ” ዘክ. ፳፮፡፪ (26፡2)

መቅደሴንም ፍሩ ማክት ሰገዱ እኩብሩ ማክት ነው።

“ሰገዱ ከእግዚአብሔር በፀደ መቅደሱ”

“በቅድስናው ሰፍራ ከእግዚአብሔራ ሰገዱ” መዝ ፯፭፡፱ (95፡9)

እንባቢዎች ሆይ እግዚአብሔር እዟክና ወደ ቤተ እግዚአብሔር ወይም ወደ ቤተክርስቲያን ሰንገባ በጥንቃቄ ይሆን ዘንድ ይገባክ። ጥንቃቄውም እንዲህ ነው።

“በእግዚአብሔር ማደሪያ ቤት መኖር እንዴት እንደሚገባ ታውቅ ዘንድ እጽፍክሃክሁ፤ ቤቴም የእውነት ዓምድና መሠረት የሕያው እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ነው።” ጆጢሞ ፫፡፲፭ (3፡15)

ሀ. ጫማ እድርጎ መግባት አይፈቀድም

ከ. ሴቶች በከማደ ሔዋን ጊዜ (በወር አበባ) መግባት

አይፈቀድም

ሐ. ወንዶች ሕክመ ኬኢት ሲያጋጥሟቸው መግባት አይፈቀድም

መ. ከሐጮን መቆጣጠር የማይችክ ሕመምተኛ (መዝረ-በረብ) ያከበት እስከሚድን መግባት አይፈቀድከትም

ሠ. ባክና ሚስት ዕኩቱን ግንኙነት እድርገው መግባት አይፈቀድም።

ረ. ይህን የመሳሰሉ ሁኩ ሲሆኑ ወደ ቤተመቅደስ ሲኬድ ዋናው ስግደት ነው።

በተረፈ ግን ምእመናን መባዕን በመያዝ ወደቤተመቅደስ ይሄዱ ዘንድ ይገባክ። መዝ ፲፭፡፮ (95:7)

ዛሬ መቅደስ የኬካቸው ታቦቱም የቀረ የሚመሰካቸው ሰዎች ምክንያት የሚያደርጉት በሐዲስ ኪዳን ይህ የኬክ እየመሰካቸው ነው። ከዚህ ቀጥሎ ያኩት የእግዚአብሔር ቃካት የሚነግሩን የማደሪያው መቅደሱ ወይም ቤተክርስቲያን ይክቁንም አማካኝው የጌታ ሥጋና ደም እየተፈተበት ከብኩይ በካይ ከብሮ እንዳክ ነው።

“ኢየሱስም ወደ መቅደስ ገባና በመቅደስ የሚሸጡትንና የሚገዙትን ሁኩ አወጣ የገንዘብ ከዋጮችንም ገበታዎች የርግብ ሻጮችንም ወንበሮች ገዘበጠና። ቤቱ የጸኩት ቤት ትባካከት ተብሎ ተጽፎአክ እናንተ ግን የወንበዶች ዋሻ አደረጋችኋት እካቸው። በመቅደስም ዕውሮችና እንካሶች ወደ እርሱ ቀረቡና ፈወሳቸው።” ማቴ ፳፩፡፲፪-፲፬ (21:12-14)

በዚህ ቃክ መሠረት ቤተመቅደሱ እንደተከበረ እንደሚኖር ራሱ ጌታ ተናገረ። መቅደሱ ባያስፈክግ ኖሮ የተሻረ ቢሆን ሰዎቹን ከምን ያባርራክ። እንደውም በርቱ ተሸርእክ እክፎእክ ይክ ነበር። ግን እካከም እንደውም ኬቦቹን አባርሮ ቤቱ የጸኩት ቤት ናት እክ እንጂ።

ይህንን የሚያውቁ ያመኑና የተረዱ ቅዱሳን የጌታ ቤተሰቦች ሁክ ጊዜ በመቅደሱ ይተጉ ነበር።

“በየቀኑም በእንድ ክብ ሆነው በመቅደስ እየተጉ በቤታቸውም

እንጂራ አየቆረሱ በደስታና በጥሩ ክብ ያመጣቸውን ይመገቡ ነበር።” ሥራ ፪:፵፮ (2:46)

“ጴጥሮስና ዮሐንስም በጸኩት ጊዜ በዘጠኝ ሰዓት ወደ መቅደስ ይወጡ ነበር።” ሥራ ፫:፩ 3:1

እንባቢያን ሆይ በቅዱስ መቅደሱ ቅዱሳን አባቶቻችንና አናቶቻችን ቅዱሳን ነቢያት ቅዱሳን ሐዋርያት ዕኩት ዕኩት አየተጉ ከጸከዩ ከቀደሱ ከአመሰገኑ አኛ ማን ነን ትእዛዙን ጠብቀን ሁኔ ጊዜ በመቅደሱ የተተከክን ሆነን ፍሬ አፍርተን የሰማያዊውን መቅደስም ዜጎች ያድርገን አሜን!

“እግርህ በድንጋይ እንዳትሰናከክ በእጆቻቸው ያነሡሃል። በተኩካና በአባብ ካይ ትጫማከህ፤ እንበሳውንና ዘንዶውን ትረግጣከህ። በእኔ ተማምኖአክና አሰጥክዋከህ፤ ለሜንም አውቆአክና አጋርደዋከህ። ይጠራኛክ አመክሰክትማከህ በመከራውም ጊዜ ከእርሱ ጋራ አሆናከህ፤ አድነዋከህ አክብረውማከህ።” መዝ ፻፩:፲፪-፲፭

“ኦ እንትሙ ሕዝብ ክርስቲያን በከመ ተጋባእከሙ በዛቲ ዕኩት ከማሁ ያስተጋብእከሙ በደብረ ጽዮን ቅድስት ወበኢያሩሳኬም አግዓዚት እንተ በሰማያት” “አናንተ የክርስቲያን ወገኖች ሆይ በዚህች ቀን እንደተሰበሰባችሁ እንደዚሁ ክብርት በምትሆኑ በደብረ ጽዮንና በሰማይ ባኩት ነጻ በምታወጣ በኢየሩሳኬም ይሰብሰባችሁ።” ሕርያቆስ ቅዳሴ ማርያም።

እግዚአብሔር አምካካችን የሰጠንን ትእዛዝ በምንጠብቅበት ጊዜ በረከቱና ጸጋው ከሁካችን ነውና በተክርስቲያን ጸጋ የምንከብሰባት ከኀጢአት አሰራት ነፃ የምንወጣባት ናት። በቤተመቅደስ በተክርስቲያን ጌታችን እኩ፣ ቅዱሳን እኩ፣ መካከኩት እኩ - ይህም የመገናኛ ድንኳን ይባላል።

ለስረጅ፡- ዘጸ. 29÷42 ሐዋ. 2÷46 ሐዋ. 3÷1 ራዕ. 21÷3

በዚህ ቤተመቅደስ ውስጥ እግዚአብሔር የሚገክጥበት ታቦቱ ስክለክ ነው ከኬካም አዳራሽ የሚከየው የቃክ ኪዳኑ ታቦት የእግዚአብሔር ማደሪያው በመቅደሱ ስካክ ነው።

ታቦት

ቤተመቅደስን ቤተመቅደስ የእግዚአብሔር ማደሪያ የሚያስገኘው የቃል ኪዳን ታቦት ነው። በሰው ፈቃድ የተደረገ ሳይሆን በራሱ በእግዚአብሔር ፈቃድ የሰው ክፅ ያደርገው ዘንድና እሱን ያመክክበት ዘንድ የተሰጠ ነው። ይህም ሰውና እግዚአብሔር ይገናኙበት ዘንድ ነው።

ትርጉም፡- ታቦት የጽኑ መያዣ ሲሆን

ጽኑ - ደግሞ ሕጉ የተቀረጸበት ታቦቱ ውስጥ የሚኖር ነው።

ይህ በእግዚአብሔር ከዘካርያም ቃል ኪዳን ይሆን ዘንድ ከሕዝቡ ማምከኪያ በሙሴ እማካኝነት የተሰጠ ነው።

“ወሶበ ፈጸመ ተናገሮ ምስኬሁ በደብረ ሲና ወህቦ ከሙሴ ጀተ ጽኑ ዘትእዛዝ፤ ጽኑ ዘዕብን ጽሑፋት በእጽባዕተ እግዚአብሔር”

“እግዚአብሔርም ከሙሴ ጋር በሲና ተራራ የተናገረውን በፈጸመ ጊዜ በእግዚአብሔር ጣት የተጻፈባቸውን ክድንጋይ የሆኑ ሁከቱን የምስክር ጽኑዎች ሰጠው።” ዘጸ. ፴፩፡፲፰ (31÷18) ጽኑ የሚከው ቃል ሁከት መሆናቸውን የሚገልጽ ሲሆን እንዲሁ ግን ጽኑ ተብሎ ይጠራል።

ይህን የእግዚአብሔር ቃል ስንመክክት ስከ እግዚአብሔር ታቦት ሙኩ እውቀት ይኖረናል፡- ይህም

1. ታቦቱ (ጽኑ) የተሰጠበት ቦታ ደብረ ሲና
2. ታቦቱን (ጽኑን) የሰጠ እግዚአብሔር እምክክ
3. የተሰጠው ከሚያምኑ ሁኩ
4. የተቀበለው የእግዚአብሔር ሰው ኪቀ ነቢያት ሙሴ
5. ብዛት ሁከት ጽኑ
6. የተሰራው ክዕብን

7. ባዶ ሳይሆን ጽሑፍ ያክበት

8. የጻፈው ራሱ እግዚአብሔር በጣቶቹ

9. ጽሑፉም እሠርቱ ትእዛዛት መሆናቸውን

ይህ በዚህች አንድ ጥቅሰ ውስጥ የተነገረ የእግዚአብሔር ቃክ ነው።

እግዚአብሔር ማደሪያው የሆነውን ይህንን ጽኑ ከሙሴ የሰጠበት ምክንያት፡-

ሀ. ሙሴ በጣም ትሑት በመሆኑ - ዘፍ. ፲፪:፳ 12÷3

ከ. ጸመኛና ጸኩተኛ በመሆኑ ዘፄ. ፲፩:፩ 9÷9

ሁከት ጽኑት መሆኑ

ሀ. በካዩ የተጻፈበት እሠርቱ ትእዛዛት በሁከት ሰከሚክፈኩ እግዚአብሔርን መውደድና ሰውን መውደድ።

ከ. ከሙሴ በሁከቱም እጆቹ እንዲቀበክ አድርጎታል ይህም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በሙኩ ክባትን መቀበል እንዳከብን የሚያሳዩ ነው።

ኪቀ ነቢያት ሙሴ በመጀመሪያ የተቀበከው የምስክር ጽኑ በአሰራሌክ ኃጢአት ምክንያት ቢሰበርም በምትኩ ኬክ ይሰራ ዘንድ እግዚአብሔር እዝዟል። ይህም ታቦትን ቅዱሳን ሰዎች ኪቀርጹት እንደሚችሉ የእግዚአብሔር መክላከት መሆኑን ያሳያል።

በዚህ በምናየው ዘፄ ፴፯:፲፱ (34:14) ሙሴ ጽኑን ይሠራ ዘንድ ታዘዘ እግዚአብሔርም ቃኩን እንደሚጽፍ ነገረው። ሙሴም እንደበፊቱ አድርጎ ጠረበ በሲና ተራራ ይዞ ቆመ እግዚአብሔርም በደመና ውስጥ ሆኖ ወረደ።

“እግዚአብሔርም ሙሴን አከው፡- ሁከት ጽኑቶችን እንደፊተኞቹ አድርገህ ጥረብ በሰበርኻቸው በፊተኞቹ ጽኑቶች የነበሩትን ቃኩን እጽፍባቸዋለሁ ነገም የተዘጋጀህ ሁን በማከዳም ወደ ሲና ተራራ ወጥህ በዚያ በተራራው ራሴ ካይ በፊቱ ቁም። ከአንተም ጋር ማንም ሰው አይውጣ

በተራራውም ሁኔ ማንም እይታይ፤ መንጎችና ከብቶችም በዚያ ተራራ ፊት እይሰማሩ። ሙሴም እንደ ፊተኞቹ እድርጎ ሁከት የድንጋይ ጽኑዎች ጠረበ፤ በነጋውም ማክዶ እግዚብሔር እንዳዘዘው ወደ ሲና ተራራ ወጣ ሁከቱንም የድንጋይ ጽኑዎች በእጁ ወሰደ።” ዘጸ ፴፱፡፲-፱ (34፡1-4)

የታቦት ኃይል

በኢያሱ ፫፡፲፭ (3÷15) እንደተጻፈ እስራኤል የዮርዳኖስ ወንዝ ሞክቶባቸው መሻገር ባቃታቸው ጊዜ እንዲህ ሆነ። “ታቦቶችንም የተሸከሙት የካህናቱ እግሮች በውኃው ዳር ሲጠክቁ ከካይ የሚወርደው ውኃ ቆመ”

በኢያሱ ፮ (6) ካህናት ታቦቱን ይዘው 7 ጊዜ ሲዞሩ ጠንካራ የነበረው በጦር ኃይል ከፈርሰ የማይቻለው የኢያሪኮ ግንብ በእግዚአብሔር ማደሪያ ታቦት የተነሳ ወደቀ።

መ. ሳሙ. ፭ (5) ፍክሰኞቹም ያን የእግዚአብሔርን ታቦት ንቀው እቃከው ከጣዎት ጋር እንድ ነው ብከው ዳጎን ቤት ቢያሰገቡት ታቦቱ ጣዎቱን ሰባበረው አደቀቀው።

፪ ሳሙ. ፭፡፭-፱ (6÷6-9) ሶዛ ሥክጣነ ከሆነት ሳይኖረው ታቦቱን በድፍረት ቢነካ ተቀጣ፤ ተሰበረ። ታቦት የሚሸከመው (የሚያከብረው) ካህን ብቻ ነው። ዲያቆንም ቢሆን፤ እንኳን ታቦት፤ ታቦቱ የሚቀመጥበት መንበሩን መንካት እይቶአም።

፪ ሳሙ. ፭፡፳-፳፫ (6÷20-23) ቅዱስ ዳዊት ከታቦት ቢዘምር ሚስቱ ሚክኮክ ብትንቀው እግዚአብሔር የሚክኮክን ማኅፀን ዘጋ። ይህ ከታቦት ዝማሬ እንደሚገባ ይገልጽናል።

ታቦት በእዲስ ኪዳንና በሰማይ

እግዚአብሔር እምካክ ይህንን ቅዱስ ማደሪያውንና መገከጫውን ከሙሴ ሲሰጥ ጊዜያዊ ሳይሆን ዘካከማዊ ቃል ኪዳን እድርጎ ነው። ምክንያቱም በካዩ የሚገኘው ጸኑና ሶሜጋ የዘካከም እምካክ ስኬሆን የሚያምኑ ሰዎች ታቦት በብኩይ ኪዳን እንጂ በእዲስ ኪዳን

ተሸራክ ይካኩ። የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ግን ምን ይካክ?

ማቴ. ፭:፲፮ (5÷17) "እ.ይምሰክከሙ ዘመጸአኩ እሥግሮሙ ከአሪት ወከነቢያት ዘእንበከ ዳዕሙ ከሙ አፈጽሞሙ" "እኔ ሕግንና ነቢያትን ከመሻር የመጣሁ እይምሰካትሁ ክፈጽም እንጂ ከመሻር አክመጣሁም"

ስከዚሁም የቃል ኪዳኑ ታቦት የተሻረ ነው ብኩ የሚያስብ ከወንጌኩ ውጪ የሆነና የእግዚአብሔርን ሕግ የሚተካከፍ ነው። እኛ ግን እናከብረዋለን የሚገርመው የእግዚአብሔር የቃልኪዳኑ ታቦት እንኳን በምድር በሰማይ ቤተመቅደስ እኩ። የዘካርያም፣ የሚያክፍ፣ የሚያሻር እውነት ኪዳን ነውና።

"በሰማይም ያከው የእግዚአብሔር መቅደስ ተክፈተ የኪዳኑም ታቦት በመቅደሱ ታየ" ራእ. ፲፩:፲፱ (11÷19)

ቀጥሎ ያከውን ንጽጽር እስተውሉ

	በመጽሐፍ ቅዱስ			
	በሰማይ	በብሉይ ኪዳን	በሐዲስ ኪዳን	በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ
መቅደስ	አለ - ራእ ፲፩:፩ (15:5)	አለ - ፩ነገ ፱:፫ (9:3)	አለ - ማቴ ፳፩:፲፫ (21:13)	አለ
ታቦት	አለ - ራእ ፲፩:፲፱ (11:19)	አለ - ዘጸ ፴፩:፲፰ (31:18)	አለ - ፪ቆሮ ፯:፲፮ (6:16)	አለ
ካህን	አለ - ራእ ፱:፲፫ (4:10-11)	አለ - ዘጸ ፳፰:፩ (28:1)	አለ - ማቴ ፲፰:፲፰ (18:18)	አለ
ጸና (መሰውያ)	አለ - ኢሳ ፮:፮ (6:6)	አለ - ዘጸ ፴፩:፲ (30:1)	አለ - ሉቃ ፩:፱ (1:9)	አለ
ዕጣን	አለ - ራእ ፰:፫ (8:3)	አለ - ዘጸ ፴፩:፳፭ (30:35)	አለ - ሉቃ ፩:፲ (1:10)	አለ
ቅዳሴና ማሕሌት	አለ - ኢሳ ፮:፫ (6:3)	አለ - ነሀ ፲፪:፱፯ (12:46)	አለ - ኤፌ ፩:፲፱ (5:19)	አለ
ሰማደት	አለ - ራእ ፲፱:፩ (19:4)	አለ - መዝ ፶፭:፱ (95:9)	አለ - ማቴ ፪:፲፩ (2:11)	አለ

ስከዚህ ነበረ እግዚአብሔር ከሙሴ የሰማይን መቅደስ ምሥጢር ገከጸ የምድሩን በዚያ እምሳክ እንዲሰራ ያዘዘው።

ዘጸ ፳፭:፱ (25:9) "እኔ እንደሚሳይህ ሁኩ እንደ ሚደሪያው ምሳክ እንደ ዕቃውም ሁኩ ምሳክ እንዲሁ ሥሩት"

አንባቢያን ሆይ ይህንን ሰንመክክት ለርቶደክሳዊ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያናችን እግዚአብሔራዊ፡ መጽሐፍ ቅዱሳዊ፡ እውነተኛ መሆኗን በግክጽ ያሳየናክ። ይህንን ሰንጠረዥ በኬካ እምነት ብትሞክሩት “እከ” የሚከው መክሰ “የክም” እንደሚሆን ክብ በኩ። “ክዩ ክዩ ዓይነት በሆነ በእንግዳ ትምህርት እትወሰዱ ” ዕብ ፲፫፡፱ (13፡9)

ሰግደት

ሰግደት የተገዢነት፣ የትሕትና የእክብርት መገከጫ ነው። በቤተ ክርስቲያናችን እምነትና ሥርዓት መሠረት ከእምካካችን ከእግዚአብሔር የእምክኮት (የባሕርይ) ሰግደት ከቅዱሳንና ከመስቀክ የእክብርት የጸጋ ሰግደት መሰገድ ይገባክ። ሰከዚህ ሰግደት በሁከት ይከፈላል።

የሰግደት ዓይነት

፩. የእምክኮት ሰግደት (የባሕርይ ሰግደት)

ይህ ከአንዱ ከእምካካችን ከእግዚአብሔር የምንሰግደው ሰግደት ነው። የምንሰግድኩም ፈጣሪያችን፣ እምካካችን ንጉሣችንና ጌታችን ሰከሆነ ፈጥሮ የሚገዛ ብቸኛ እምካክ ሰከሆነ ነው። ይህም ሰግደት የባሕርይ ሰግደት ነው።

“ንዑ ንሰግድ ወንግነይ ኩቱ፡ ወንብኪ ቅድመ እግዚአብሔር ዘውለቱ ፈጠረነ፡ እሰመ ውለቱ እምካክነ፡ንሕነሰ ሕዝቡ ወእባግዐ መርዓቱ”

“ኑ እንሰገድ ከእርሱም እንገዛ ከእርሱ ባደረገን በእግዚአብሔር ፊት እንበርክክ እርሱ እምካካችን ነውና እኛ የሚሰማሪያው ሕዝብ የእጁም በጎች ነንና።

“ መዝ . ፻፩፡፮ - ፯ (94፡6 - 7)

እግዚአብሔር በቅዱስ ዳዊት በተናገረው በዚህ ቃክ መሠረት “ኑ” ብኡ ይጣራክ። እኛ የእግዚአብሔር ፍጥረቶች ነንና እሱ ደግሞ እምካካችን፣ ፈጣሪያችን፣ ገዢያችን ነውና

እንሰግድከትና እንገዛከት ዘንድ ይናገራል። ለከዚህ ቤተክርስቲያናችን ይህን ትእዛዝ ተቀብካ እንደ ሥርዓቱ ከፈጣሪዋ ሰግደትን ታቀርባከት። ድንገት ያከተረዳ ሰው ወይም መሰገድ ያከፈከገ ትእዛዙንም በብኩይ የነበረ ነው የሚል ግን ክርስቲያን ተብሎ የሚጠራ ቢኖር ለከ ዳዊት ቃል የክብር ባከበት ጌታችን ኢየሱስ በዮሐንስ ወንጌል ክእርሱ ክዳዊት ከጠቀሰ በኋላ እንዲህ ነበር ያከው፡-

“መጽሐፍ ኢሻር አይቻክምና” ዮሐ. ፲፡፱፭ (10፡35)

እንግዲህ ቃኩ ካከተሻረ ሁኔታዬ እንሰግድከት ዘንድ በመቅደሱም እንንበረክክከት ዘንድ ዛሬም እግዚአብሔር ይጠራናል። እንቢ ብንል ግን በምድረ በዳ እንዳሰመረሩትና እንዳሰቆሙት። በትእዛዙም ካይ እንዳመጹት እንዳንጠፋ ያሰጠንቃል። ቅዱስ ዳዊት “ኑ እንሰገድ” ካከ በኋላ ቀጥሎ እንዲህ ነበር ያከው፡፡

“ዮም እመ ሰማዕክሙ ቃኩ ኢታፅንዑ ክበክሙ”

“ዛሬም ድምፁን ብትሰሙ ክባችሁን ኢታጽኑ” መዝ. ፲፱፡፳ (94፡8)

“ምሰጋና ሙብት በፊቱ ቅዱስነትና ግርማ በመቅደሱ ሙሰጥ ናቸው ... ከሰሙ የሚገባ ክብርን ከእግዚአብሔር አምላክ ቀርባን ያዙ ወደ አደባባዮችም ግቡ በቅድስናው ሰፍራ ከእግዚአብሔር ሰገዱ” መዝ. ፲፭፡፮-፱ (95፡6-9)

“... እግዚአብሔር በመምሬ የአድባር ዛፍ ተገከጠከት ... ወደ ምድርም ሰገደ” ዘፍ. ፲፰፡፩-፫ (18፡1-3)

“ክመ ከሰሙ ከኢየሱስ ክርስቶስ ይሰግድ ኩኩ ብርክ ዘበሰማያት ወዘበምድር ወበቀካያት ወእከ ታሕተ ምድር”

“በሰማይ በምድር ከምድርም በታች ያኩት ሁኩ ከኢየሱስ ሰም ይንበረክኩ ዘንድ” ፊክ. ፪፡፲ (2፡10)

ይህ የአምክኮት ሰግደት ከእግዚአብሔር ውጪ ከኬካ አካል

አይሰጥም። ብቻውን የሆነ ለምካክ ለግዚአብሔር ነውና።

“ከእኔ በቀር ከኩት ለማክክት አይሁኑክህ ...
እትሰገድካቸው አታምክካቸውም” ዘጸ. ጳ፡፪ - ፯
(20፡3 - 6)

፪. የጸጋ (የእክብሮት) ሰግደት፡- የጸጋ ወይም የእክብሮት ሰግደት የሚሰገደው ከአመቤታችን፣ ከመሰቀክ፣ ከቅዱሳን መካእክት፣ ከነቢያት፣ ከሐዋርያት፣ ከሰማዕታትና ከጻድቃን ነው።

“ንቡ ንሰገድ ወንግነይ ኩቱ ወንብኪ ቅድመ ለግዚአብሔር ዘውእቱ ፈጠረነ እሰመ ውእቱ ለምካክነ ንሕነሰ ሕዝቡ ወአባግዐ መርዔቱ”

ሦስቱ የአሰጋገድ ዓይነቶች

ሰግደት በሚገባ በአምካካችን በእግዚአብሔር የታዘዘ መሆኑን ካወቅንና ከተረዳን ዘንድ እንደት መሰገድ እንዳክብን ማወቅም ይገባናል። በተከያዩ የአምክኮትና የጸኩት ጊዜያት የሚፈጸሙ ሰግደቶች ሦስት ዓይነት መክከ ለካቸው። እነዚህም ለድንኖ፣ ለሰተብርኮና ሰጊድ ናቸው።

፩. ለድንኖ (እትሕቶ)

ከአሰጋገድ ዓይነቶች ለንዱ ሲሆን ለድንኖ ማክት ትርጉሙም ራሱን ዝቅ ለድርጎ መሰገድ ነው። በተከያዩ የቤተክርስቲያናትን መጻሕፍት ለንዳንደ ለምኃ (ለጅ መንሳት) ተብሎ ይነገራል።

በለድንኖ ጊዜ መሬት ወድቆ ለይሰገድም። ከቃኩ እንደምንረዳው ራሱን ዝቅ፣ ጎንበሰ ለድርጎ መሰገድ ነው። ከምሳኤ በቅዳሴ የጸኩት ሥነ-ሥርዓት ጊዜ ከተፈጸመ በኋላ በመጨረሻ ካህኑ ሕዝቡን “ኦ እግዚአ ለድኅን ሕዝብኪ ወባርኪ ርሰተክ” “እቤቱ ሕዝብህን ለድን ርሰትህንም ባርክ” ብሎ ከመባረኩ በፊት ዲያቆኑ እንዲህ ብሎ ያሳካ፡-

“ለድንኑ ለርእሰቲከሙ ቅድመ ለግዚአብሔር

አምካከን በእደ ገብሩ ካህን ከመ ይባርከሙ” ትርጉም፡
- በአምካካችን በእግዚብሔር ፊት ራሳችሁን ዝቅ
እድርጉ አገክጋዩ በሚሆን በካህኑ እጅ ይባርካችሁ
ዘንድ”

በዚህ ትእዛዝ መሠረት የሚፈጸመው ሰግደት ከሦስቱ ዓይነት
ይህ እድንኖ የተባከው ነው። እድንኖ የሚከው ቃክ እትሕቶ
በሚከው በኬካ ሰፍራ ሲገኝ ትርጉሙ ያው ነው። ከምሳኬ
በቅዳሴ ጊዜ “እከ ትቀውሙ እትሕቱ ርእሰከሙ”
“የቆሚችሁ ሰዎች ራሳችሁን ዝቅ ዝቅ እድርጉ”
እንደሚከው ዓይነት ማከት ነው።

፪. አስተብርኩ፡- አስተብርኩ ማከተ ወደ መሬት ወርዶ
መሰገድ መንበርከክ ነው። ይህ ሁከተኛ ዓይነት አስጋገድ
ሲሆን በዚህ ጊዜ ከራሳችን ዝቅ ማከት ብቻ ሳይሆን ከምድር
ወድቀን በጉክበታችን በመንበርከክ የምንሰግደው ሰግደት
ነው። ብዙውን ጊዜ በጸኩት ሥነ-ሥርዓት ካይ ይፈጸማል።
ከምሳኬ፡- በግክ ጸኩት ጊዜም ተንበርከኩ ሰግዶ
እግዚብሔርን የሚከምኑበት ጊዜ ያስፈክጋል። ክርስቲያን
ሁኩ ኪኖረው ይገባል።

፫. ሰጊድ፡- ሰጊድ ትርጉሙ መሰገድ ማከት ሲሆን ይህም
ሦስተኛው የአስጋገድ ዓይነት ነው። ይህ የአስጋገድ ዓይነት
ወደምድር ወድቆ፣ ተደፍቶ ግምባርን መሬት እያሰነኩ
መሰገድ ነው። ከምሳኬ በቅዳሴ ሥርዓት ጊዜ ውስጥ ዲያቆኑ
ሁከት ጊዜ “ሰግዱ ከእግዚአብሔር በፍርሃት” በፍርሃት ሆናችሁ
ከእግዚአብሔር ሰግዱ ይካል። በዚህን ጊዜ ሕዝቡ “ቅድሚክ
እግዚአ ንሰግድ ወንሴብሐክ” አቤቱ በፊትህ እንሰግዳክን
እናመሰግናክን ብከው በታካቁ መቅደስ በእግዚአብሔር ታቦት ፊት
ወድቀው ይሰግዳሉ። በዚህ ጊዜ ግንባር መሬት ይነካል።

በሰግደት ውስጥ ያከ ምሥጢር

ከአምካካችን ከክቡክ እግዚአብሔር በምንሰግድበት ጊዜ
በማሰተዋክ፣ በመረዳት በፊቱ ኬንንበረከክ ይገባናል።
ጉክበታችን ሲሰግድ ውሳጣዊ (ውስጣዊ) መንፈሳችንና ክባችን

አብሮ በታካቁ የእግዚአብሔር መቅደስ በሰማይም ካከው ዙፋን ኪወድቅ ዝቅ ኪክ ይገባዋል። ታካቁ ንጉሥ ምናሴ ስከጋጢአቱ ሲጸክይ እንደተናገረው “ወይለዜኒ እሰግድ በብረክ ክብየ እንዘ እስከክ ምሕረተ ዚአክ” “እሁንም ቸርነትህን እየከመንኹ በክቤ ጉክበት እሰግዳክሁ” ጸኩተ ምናሴ ቁጥር ፱ (9)

እኛም ከዚህ የሚቀጥኩትን ሥላሴት አያሰብን በስጋችን ጉክበትና በክባችን ጉክበት እንሰግድከታከን። በሥጋም በነፍሰም ፈጣሪያችን፣ አምካካችን መድኃኒታችን እርሱ እግዚአብሔር ነውና።

፩. በምንሰግድበት ጊዜ አምካካችን ከምድር አፈር እንደፈጠረን እኛም በበደካችን ምክንያት ሞትን በካያችን እንዳመጣን አፈር ነንና ወደ አፈር መመከሳችንን ምንም በሞተ ሥጋ ወደመቃብር ብንወርድም በነፍስ ወደ ሲኦክ ብንጣክም ጌታችን ይቅርባይ ቸር፣ መፃፍ የራቀ ምሕረቱ የበዛ ነውና፣ ከሞት እውጥቶ ትንሣኤን እንደሚሰጠን አያሰብን በማመን እንሰግዳክን ይህም በአሰጋገድ ሲገክጽ እንዲህ ነው -

ሀ. በመጀመሪያ ከመሬት ሰግደን በምንነሳ ጊዜ እንደት እንደተፈጠርን እናስባከን። አምካካችን እግዚአብሔር ከምድር አፈር ፈጥሮ የሕይወት እስትንፋስ ሰጥቶናክና።

“እግዚአብሔር አምካክም ሰውን ከምድር አፈር እበጀው በእፍንጫውም የሕይወት እስትንፋስን እፍ እክበት ሰውም ሕያው ነፍሰ ያከው ሆነ” ዘፍ. ፪፡፭ (2፥7)

ከ. እንደገና ተመክሰን ስንሰግድ በበደካችን ምክንያት ሞትን በካያችን እንዳመጣን ከአፈር ሰርቶናክና ተመክሰን ወደ አፈር እንደምንመክሰን።

“አፈር ነህና ወደ አፈር ትመክሳክህ” ዘፍ. ፫፡፲፱ (3፥19)

ሐ. ወድቀን እንደሰገድን በዚያው እንቀርም ተነሥተን እንቆማክን በዚህም ትንሣኤ እንዳከን እንገክጸክን።

ምንም አፈር ሆነን ወደአፈር ብንመከስ በክብር ባከቡት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ከሞት ተነሥተን በቀኙ እንደምንቆም እናምናክን።

“ሙታን ሕያዋን ይሆናኩ፤ ሬሳዎችም ይነሣኩ” ኢሳ ፳፮፡፲፱ (26፥19)

“ሙታንም የሚይበሱብሱ ሆነው ይነሣኩ” ጳቆሮ ፲፰፡፶፪ (15፥52)

፩. ኬካው ምሥጢርአየወደቅን እየተነሣን በምንሰግድበት ጊዜ ሁኩ ክብር ምስጋና ይግባውና የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የመስቀኩን መክራ ስክለኛ ኃጢአት የደረሰበትን ሥቃይ እናሰባክን ከመክራውም እንካፈካክን። በዚህን ጊዜ መስቀኩን ተሸክሞ መውደቁን እያሰብን ድኅነታችንን እናየዋክን።

፪. ሦስተኛው በሰግደታችን ጊዜ ምንም ኃጢአተኛና በደከኛ ብንሆንም ይቅር ባይ የሆነ አምካካችን እግዚአብሔር ከወደቅንበት ኃጢአት እንጽቶና ቀድሶ በንስሐ ውኃ አጥቦ ከሕይወት እንደሚያቆመንና እንደሚያጸናን አየተረዳን በፊቴ እንወድቃክን። “በየሰፍራቸውም ቆመው የአምካካቸውን የእግዚአብሔርን የሕግ መጽሐፍ የቀን ሩብ ያህክ እነበቡ። ሦስት የቀን ሩብም ያህክ ተናዘዙ ከአምካካቸውም ሰገዱ።” ነህምያ ፱፡፫ (9፥3)

“እንግዲህ በጊዜው ክፍ እንዲያደርጋችሁ ከኃይከኛው ከእግዚአብሔር እጅ በታች ራሳችሁን አዋርዱ” ጳጴጥ ፭፡፮ (5፥6)

፬. እየሰገዱ ወድቆ መነሳት ምሥጢር አራተኛው ክብር ይግባህና በትንሣኤ ዘጉባኤ ታስነሳናከህ ብኩ ማመን ነው።

ከዚህ የምንረዳው በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን የሰግደት ሥርዓት ዝም ብኩ መውደቅ መነሳት ሳይሆን ረቂቅ ምሥጢር ያከው መሆኑን ነው። በዓከማችን ካይ በክርስትና ለምም ሆነ ከክርስትና ውጪ ባኩ እምነቶች ሰግደት ያካቸው ቢሰግዱም ይህ ምሥጢር ግን የካቸውም። እኛ ግን ከካይ እንደተገኘጸው በምንሰግድበት ጊዜ እነዚህን አራት ነገሮች እያሰብን ከባሕርይ ምስጋና ጋር የአምክኮት ወይም የባሕርይ ሰግደት እንሰግድከታክን።

“ዘውላቱ አምካክነ መድኃኔ ኩኩ ይርእየን እስከ ከዓከም ንሰግድ ኩቱ ወንሰብሐ። አስመ ውላቱ ፈጠረን።”

“ይኸውም አምካካትን (ፈጣሪያትን) መድኃኒታትን ነው። ከዘከራው ይጠብቀናል። እንሰግድከት እናመሰግነው ዘንድ።”
“ ቅዱስ ኤፍሬም

የሚሰገድበትና የሚይሰገድበት ጊዜ

ሰግደት የሚፈጸምባቸው ጊዜያት አኩ። እንደ ክርስቲያን ጸኩት ከመጀመሩ በፊት ገጹን በሰመ ሥካሴ አማትቦ ሦስት ጊዜ መሰገድ አከበት በጸኩቱ መካከልም ሰግደትን በሚያነሣበት ቦታ ሁኩ ይሰግዳል፤ እንዲሁም ጸኩቱን በሰግደት ይፈጽማል። ወደ ቤተክርስቲያን በሚሄድበት ጊዜ ከውጭ አጥር ጀምሮ ሰግዶ ተሳልሞ ከገባ በኋላ እንደ ሥርዓቱ ሰግደት በሚያዝበት ሁኩ ይሰግድ ዘንድ ይገባል። ቤተክርስቲያናትን ከርቀት እንኳ ቢመከከት አማትቦ ይሰግዳል ወይም ይሳከማል። በነፍሰ አባትም የታዘዘ ሲኖር በቤቱም ወይም በቤተክርስቲያን ሰግደቱን ይፈጽማል። ከካው በቤተክርስቲያናትን ሥርዓት በዓመት ጌታትን የተሰቀከበት ዓርብና ሰሙን ሕማማት የሰግደት ቀናት ተብከው ይታወቃሉ በዚህ ቀን በብዙ በጾም በጸኩት በእንባ እንሰግዳክን ጌታትን ለክላኛ የደረሰበትን በማሰብ። ሰግደታትን በግዝት በዓካት ዕከት ሲውል ሦስተኛው ዓይነት ሰግደት ማከትም ለጊድ አይፈጸምም እንጂ ከካው ዓይነት ሰግደት አይቀርም ይፈጸማል። በነዚህ ቀናት ከከካው በተከየ የመዳንን ነገር እናሰብታክን። በበዓከ ሃምሳም ሰግደት የከም አጠቃካይ ከፋሲካ አሁድ በፊት ያከውን ሳምንት ክርስቲያኖች ሁኩ የጌታን ሕማም እያሰቡ ከእርሱ ይሰግዳሉ። ከብር ይግባውና ጌታትን በጌቴሴማኒ በሚጸክይበት ጊዜ አየሰገደ እንዳስተማረን እኛም ይህንኑ እንፈጽማክን። ጸኩት ከሰግደት ጋር ነውና። ከእርሱ ጋር እንጸና ዘንድ ቤተክርስቲያናትን ይህንንም ታስተምረናከት። ጌታ ከእርሱ ጋር በጸኩትና በሰግደት ያክጸኑትን እንዲህ ብኳቸዋል።

“ወደ ደቀመዛሙርቱም መጣ ተኛተውም አገኛቸውና ጴጥሮስን እንዲሁም ከእኔ ጋር እንዲት ሰዓት እንኳ ክትተጉ

እክቻካችሁምን? ወደ ፊተና እንዳትገቡ ትጉና ጸክዩ መንፈስሰ ተዘጋጅታኩች ሥጋ ግን ደካማ ነው እከው።” ማቴ. ፳፮፡፱፡፱፩ (26፡40-41)

የሕይወት ባከቤት ጌታችን ኢየሱስ ይህን ሦስት ጊዜ ያደረገው ስክለኛ እንጂ ስከ እራሱ እንዳክነበረ ሁኩም የሚያውቀው ሐቅና እውነታ ነው። እኛም ይህንን ቃክ በተግባር ከንፈጽመው የተገባ ነው። ዳሩ ግን ሥጋ ደካማ ነው፤ ከመንበርከክ ይሰንፋክ። እውነተኛይቱ የእኛ ሃይማኖት ምእመናን ይሰግዱ ዘንድ በፊታቸውም ከአምካካቸው ወድቀው እንዲጸክዩ የምታዘው የተመሠረተችው በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ሰከሆነ ነው።

“ከእድንኖና ከእስተብርኮ በቀር አሰክ ምድር መሰገድን የሚተውባቸውም የታወቁ ጊዜያቶች እነዚህ ናቸው። በዕከተ እሑድና በበዓክ ሃምሳ ወራት በጌታችን በዓካትና በእመቤታችን በዓካት ሥጋውንና ደሙን ከተቀበኩ በኋላ” ፍ፡ነገ፡ እንቀጽ ፲፱፡፳፻፴፮ (14፡537) ፤ ኒቅያ ፳ (20) ፴፪ (32)

እምስቱ የግዝት በዓካት በዓክ እምሳን (፶ን)

ጨምሮ

እምስቱ የግዝት በዓካት ተብከው በቤተክርስቲያናችን የተደነገጉትና ሰጊድ የሚይሰገድባቸው

፩፡ ቅዱስ ሚካኤክ ወር በገባ በእሥራ ሁከተኛው (፲፪) ዕከት

፪፡ እመቤታችን ወር በገባ በሃያ እንደኛው (፳፩) ዕከት

፫፡ እግዚአብሔር ወክድ (በዓከወክድ) ወር በገባ በሃያ ዜጠኝ (፳፱) ዕከት

፬፡ ቀዳሚት ሰንበት

፭፡ እሑድ ሰንበትእና በዓክ ሃምሳ ናቸው። በዓክ ሃምሳ

እንደ እንድ እሑድ ይታያል። ቀዳናና ሰጊድ
እይሰጥበትም”

እመራረጣቸው

እነዚህን ለምሳሌት የበዓላት ቀዳች የተመረጡበት ብዙ
ምሥጢር ያከው ሲሆን ለባቶቻችን ካስቀመጡክን እውነት
ሰንመከክት ጥቂቱ እንዲህ ነው።

፩. ቅዱስ ሚካኤል (12)፡- ቅዱስ ሚካኤል
የተመረጠው ከመካእክት ወገን ነው። እሱም የመካእክት
አካቃ ነው። ቅዱስ ሚካኤልን የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር
ሕዝቡ አሰራሌክን ለየመራ ከነዓን ያገባቸው ዘንድ
የመረጠውና የካከው ነው።

“ወናሁ እፈኑ መክላኪየ ቅድመ ገጽክ ከመ ይዕቀብክ
በፍኖትክ ወከመ ያብዕክ ውሰጥ ምድር ዘእስተዳኩኩ
ከክ”

“በመንገድ ይጠብቅህ ዘንድ ወዳዘጋጀሁትም ሰፍራ
ያገባህ ዘንድ እነሆ እኔ መክላኪን በፊትህ እሰዳክሁ”
ዘጸ. ፳፫፡፳ (23፡20)

ሰከዚህም በመክላኩ በመጋቤ ብኩይ ቅዱስ ሚካኤል
መሪነት አሰራሌክ ከግብጽ ቀንበር ተካቀው ቀይ ባሕርን
ተሻግረው ምድረ ርስት ማርና ወተት የምታፈሰውን ከነዓንን
ወርሰዋል። ይህ ምሥጢር ከእኛ ድኅነት ምሳኬ ነው።
ከነበርንበት በግብጽ የተመሰከ የሰደትና የኃጢአት ሕይወት
“መኑ ከማክ” “እንደእንተ ያክ ማነው” በተባከው
በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ቀይ ባሕር ሲኦክን ተሻግረን
ያዘጋጀክንን ከነዓን ገነትን የመውረሳችን ምሥጢር
የተንጸባረቀበት የተተነበየበት የእምካክ ድንቅ ሥራ ነው።
ሰከዚህ ይህ ቀን ከኬኩች ሁኩ ተመርጧል። የመካእክት
አካቃ ቅዱስ ሚካኤል ጥበቃው እይከየን።

፪. የእመቤታችን ዕክት ፳፩ (21)፡- ከመካእክት
ቅዱስ ሚካኤል እንደተመረጠ ከሰው ሁኩ ወገን ደግሞ
የተመረጠች እመቤታችን ናት። የግዝት በዓል እንዲሆን

የእመቤታችን ዕክት መመረጡ የከብር ባከቤት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዓክምን ሁኩ ከማዳን ሰው የሆነው ከእሷ ብቻ ሰከሆነ ነው።

“እግዚአብሔር ጽዮንን መርጧታልና፤ ማደሪያውም ትሆነው ሰንድ ወዲታልና” መዝ. ፻፱፩፡፲፫ (131፡13)

“እነሆም ትፀንሻከሽ ወንድ ከጅም ትወክላከሽ ለሙንም ኢየሱስ ትይዋከሽ” ኩቃ. ፩፡፴፩ (1፡31)

ለከዚህ የድኅነታችን ምክንያት የእመቤታችን ቀን ተመረጠ

፪. በዓክ እግዚአብሔር ወክድ ፳፱ (29)፡-

ከሥካሰሴ ከአብ ወክድ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ከግዝት በዓክ ወክድ ተመርጧል። ይህ የጌታችን የመወከድ ቀን ከግዝት በዓካት የመመረጡ ምክንያት፡- እሁንም ከመዳናትን፤ ከሞት ወደ ሕይወት የመሸጋገራችን ምሥጢርን በተከርሰቲያን ሰከተረዳች ነው። እዚህ ካይ የሚገኝው ወክድ ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ከማዳን ከሰማይ መውረዱንና ከቅድስት ድንግክ ማርያም ሥጋን መዋሐዱን መወከዱን ነው።

“መንፈስ ቅዱስ በእንቺ ካይ ይመጣክ የክቡክ ኃይክ ይጸክክሻክ ሰከዚህ ደግሞ ከእንቺ የሚወከደው ቅዱስ የእግዚአብሔር ክጅ ይባካክ” ኩቃ. ፩፡፴፭ (1፡35)

“እነሆ ከሕዝቡ ሁኩ የሚሆን ታካቅ ደስታ የምሰራች እነግራችኋከሁና እትፍሩ ዛሬ በዳዊት ከተማ መድኃኒት እርሱም ክርስቶስ ጌታ የሆነ ተወክዶካችኋልና” ኩቃ. ፪፡፲ (2፡10)

ከእመቤታችን ሥጋን የተዋሐደው ወክድ ብቻ ነው። 33 ዓመት በዚህ ምድር ተመካከሶ ያስተማረን ኋካም በቀራኒዮ ተሰቅኩ ሞትን ድክ እድርጎ የተነሣ እግዚአብሔር ወክድ ነው። ይህ የግዝት በዓክ ሆኗክ ሰጊድ የከውም።

፬. ቀዳሚት ሰንበት፡- ከዕከታት መካከክ ቅዳሜ የግዝት በዓክ

ተብኩ የተመረጠበት ምክንያት የሁኩ ባክቤት የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ዓከማትን ሁኩ በሰድስት ቀናት ውስጥ ፈጥሮ ከፈጸመ በኋላ በሰባተኛው ቀን እረፈ ይህችንም ቀን ቀደሳት ከሰው ክጆችም በዓክ አድርጎ ሰጠን። ሰክዚህም የእምካካችንን ትእዛዝ እንጠብቅ ዘንድ ቤተክርስቲያን ታስተምራክች።

“በሰንበትም እንደ ትእዛዙ ዐረፋ” ኩቃ . ፳፫፥፶፮
(23፥56)

፩. እሑድ ሰንበት፡- ከእምስቱ የግዝት በዓካት እሑድ ሰንበት የተመረጠችበት ምክንያት የሕይወት ባክቤት መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሰማየ ሰማያት የወረደበትን የማዳን ተግባሩን ፈጽሞ አዳምንና ክጆቹን ከሲኦክ ነጻ እውጥቶ የዲያብኩስን እሠራር እጥፍቶ ሞትን ድክ አድርጎ የተነሣበት ዕክት በመሆኗ ነው።

“... ከሰምንቱ በመጀመሪያው ቀን ያዘጋጁትን ሽቱ ይዘው ከእነርሱም ጋር እንዳንዶቹ ወደ መቃብሩ እጅግ ማክደው መጡ። ድንጋዩንም ከመቃብሩ ተንከባኩ እገኙት ገብተውም የጌታን የኢየሱስን ሥጋ አካገኙም። እነርሱም በዚህ ሲያመነቱ እነሆ ሁከት ሰዎች የሚያንፀባርቅ ክብስ ከብሰው ወደ እነርሱ ቀረቡ... እንዲህ እካቸው፡- ሕያውን ከሙታን መካከክ ክምን ትፈክጋካችሁ? ተነሥቶአክ እንጂ በዚህ የክም።” ኩቃ . ፳፬፥፩-፮

በዓክ ሃምሳ (፮)፡- በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ ፩ (2) እንደተጻፈው ጌታችን ከሞት በተነሣ በእምሳኛው ዕክት በዕክተ እሑድ ከጠዋቱ በሦስት ሰዓት መንፈስ ቅዱስ በእሳት እምሳክ ከደቀመዛሙርቱ ወርዶካቸዋክ። ይህም በቤተክርስቲያናችን ሥርዓት ቀዳና አይሰጥበትም ሰጊድም የክበትም። ዓክም ሁኩ በእምነት እንድ የሆነበት ሰከሆነ ከትንሳኤ እስከዚህ ሃምሳኛው ቀን ድረስ እንደ እንድ እሑድ ትንሣኤው ይታስብበታክ።

“ወበ፶ ዕክት ፈነወ ኩሙ መንፈስ ቅዱስ ከመ ዘእሳት ወተናገሩ በነገረ ኩኩ በሐውርት”

“በእምሳኛውም ቀን በእሳት እምሳክ መንፈስ ቅዱስን ሰደደካቸው በእገሩ ሁኩ ቋንቋም ተናገሩ።” ቅዱስ ዲዮስቆሮስ

በቅድስት ቤተክርስቲያናትን ሥርዓት መሠረት የበዓካት መኖር የእግዚአብሔር ፈቃድ ነው። የሰው ክጅ ኃካፊ ከሆነው ከዓካም ነገር ብቻ ሲሮጥ ከሥጋው ሲደከም የነፍሱን ነገር እንዳይረሳና እንዳይዘነጋ ከማድረግ ነው። እምካካትን እግዚአብሔር ይህን ሥርዓት የሰጠን በነዚህ የበዓክ ቀናት ሰው እርስ በእርሱ እንዲጠያየቅ፣ የታመመ እንዲጎበኝ፣ ከተከያዩ ማሕበራዊ እገክግኩቶች ጊዜ እንዲሰጥ ኬካ ቀርቶ ከሥራ የምንጠቀምባቸው እንስሳት እንኳ እንዲያርፉ ነው። በተጨማሪ ክናውቀው የሚገባን በዓመት ውስጥ ያኩት ሦስት መቶ ስድሳ እምስት ቀናት ሁኩ እንድ ብቻ እንኳ ሳይሆን ተደራራቢ በዓካት እንዳኳቸው ነው።

በነዚህም ቀናት ሁከጊዜ እግዚአብሔርን በበዓካቱ እናሰበዋለን። በነዚህም ቀናት ሁኩ እንጸክያለን፣ መቅደሱን እንባከማለን፣ ከድሆች እጆቻችንን እንዘረጋለን እንጂ እጣጥፈን የምንቀመጥበት አይደለም። ይህም በኦርቶዶክሳዊት ቤተክርስቲያናትን በየዕከቱ የሚከወን ነው። ይህንን ያከተረዱ ሰዎች የተቀደሰውን የእምካካትንን ፈቃድና እሱን የምናሰብበትና ከእሱ የምንገናኝባቸው የእሱንና የቅዱሳኑን በዓኩት ይቃወማሉ።

“ወይቤኩ በክቦሙ ጎቢሮሙ በበ ሕዘቢሆሙ”

“ንዑ ንሰዓር ኩኩ በዓካቲሁ ከእግዚአብሔር እምድር ወትእምርቶሂ ኢነእምር ወእክቦ እንከ ነቢይ”

“እንድ ሆነው በክባቸው በየሕዝባቸው ኑ የእግዚአብሔርን በዓኩት ከምድር እንሻር እኩ፣ ምክከታችንን እናይም ከእንግዲህ ወዲህም ነቢይ የከም” መዝ. ፪፫፡፰-፱ (73፡ 8-9)

ሥርዓተ ቅዳሴ

ቅዳሴ ማከት ምስጋና ማከት ነው። ቀደስ ለመስገን ከሚከው የግዕዝ ግሥ የወጣ ቃክ ነው። ለግዚአብሔር መካከኑንና ሰውን የፈጠራቸው ከምስጋና ነው። ይከቁንም ቅዱሳን መካከኑን ያከማቋረጥ ሥካሴን ቅዱሰ፣ ቅዱሰ፣ ቅዱሰ ለያኩ በቅዳሴያቸው ያመሰግናኩ።

“ለንዱም ካንዱ፡ - ቅዱሰ፣ ቅዱሰ፣ ቅዱሰ የሠራዊት ጌታ ለግዚአብሔር ምድር ሁኩ ከከብሩ ተሞክታከት ለያኩ ይጮኹ ነበር” ኢሳ. ፮፥፫ (6፥3)

ከዚህ ለንደምንማረው የቅዳሴያችን ምንጩ የሰማይ መቅደስ የመካከኑን ቅዳሴ ነው። ለባታችን ለዳምና ለናታችን ሐዋን ከውድቀት በፊት በገንት ሳኩ መካነ ጸኩት ከይተው ለምካካቸውን በቅዳሴ በውዳሴ ያመሰግኑት ያመክኩት ነበረ። ከወደቁም በኋላ ለካቋረጡም በደብር ቅዱሰ ያመሰግኑት ነበር። ይህም በክፆቹ ለክፎ ለሰከ ዛሬ ለግዚአብሔርን ለናመሰግናከን።

የከብር ባከቤት ጌታችን ሊየሱስ ክርስቶስ በዚያች በምሴተ ሐሙስ ምሥጢረ ቁርባንን ሠርቶ ከደቀመዛሙርቱ ሥርዓቱን ለሰተማራቸው ማቱ. ፳፮፥፳፮ (26፥26)። ከትንሣኤውም በኋላ ለሰካረገባት ቀን ድረስ በብዙ መንገድ ለየተገከጸ ያሰተምራቸውና ይባርካቸው በነበረበት በዓርባው ቀን ኪዳንን ሲያስተምራቸው ለንዱ ቅዳሴ ነበር። በኋላም በፊክጽሰዩስ ሰብስቧቸው ለከ ሕንፃ ቤተክርስቲያንና ሥርዓተ ቤተክርስቲያን ገከጸካቸው። በዚህች ቀንም ለመቤታችንን ታቦት ለድርጎ ሐዋርያትን ክሉካን ለድርጎ ራሱ ጌታ ዐቢይ (ሠራዊ) ካህን ሆኖ ቀድሶ ካቆረባቸው በኋላ ለንዲህ የሚክ ትእዛዝ ሰጣቸው፡-

“ለምይላዜስ ለንትሙኒ ከመዝ ግበሩ”

“ከንግዲህ ለናንተም ለንደዚህ ለድርጉ”

ይህንን ያምካካችንን ትእዛዝ ሐዋርያት ተቀብለው ከሱ

የተማሩትን ከደቀመዛሙርቶቻቸው እያስተካከፉ እዚህ ደርሶ አኛም በዚህ ቅዱስ ሥርዓት ዘወትር ከመካከክት ጋር በዝማሬ እናመሰግናከን። እንዲህም እያከን እንከምነዋከን።

“ወከማሆሙ ከነኒ ረሰየነ ድክዋን”

“አኛንም እንደነሱ የበቃን እድርገን።”

በቤተክርስቲያናትን እግዚአብሔርን የምናመሰግንባቸው ሥጋውና ደሙ ተከውጦ አማናዊ ሆኖ የምንቀበክባቸው ሳብሰቱን በጸሕፍ ወይኑን በጽዋዕ አድርገን አከብረን ከውጦን ሥጋ ወክደ እግዚአብሔር ደሙ ወክደ እግዚአብሔር የምናደርግባቸው ቅዱሴያት በአባታችን በአባ ጌዮርጊስ ከተደረሰው ከቅዱሴ መዓዛ ውጪ አስራ አራት (፲፱) ቅዱሴያት ናቸው። እነዚህም እንደቅዱሴው መጽሐፍ ተራ ቀጥኮ ያኩት ናቸው።

አሥራ አራት (፲፱) ቅዱሴ

፩. ቅዱሴ ሐዋርያት፡- ይህን ቅዱሴ አባቶቻችን ሐዋርያት ባንድነት የተናገሩት ነው።

፪. ቅዱሴ እግዚአ፡- ይህ ቅዱሴ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሐዋርያቱ ከሞት ከተነሣ በኋላ ያስተማራቸው ነው። ከሰባቱ ኪዳናት አንዱ ይህ ቅዱሴ እግዚአ ነው።

፫. ቅዱሴ ዮሐንስ ወክደነጌድጓድ፡- የዚህ ቅዱሴ ደራሲ ወንጌካዊው ቅዱስ ዮሐንስ ነው። ወክደ ነጌድጓድ ማክት የነጎድጓድ ክጅ ማክት ነው። ለከለሙ ትርጉም የበከጠ ለከሐዋርያት በተጻፈው መረዳት ይቻላል።

፬. ቅዱሴ ማርያም፡- የእመቤታችን ቅዱሴ በብሕንሳው ሌጁ ሰባ ሕርያቁስ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተደረሰ ነው።

፳. ቅዳሴ ዘሠከሰቱ ምዕት (ዘ፪፪) :- ሠከሰቱ ምዕት ማከት ሦስት መቶ አሥራ ስምንት ማከት ነው። በቁጥራቸው የተጠራውን ይህንን ቅዳሴ በመንፈስ ቅዱስ ገዛጭነት ባንድነት የተናገሩት አርዮስንና ተከታዮቹን እውግዘው ሃይማኖትን እቅንተው ያባቶት ሐዋርያትን ሥርዓት እጽንተው ከወሰኑ በኋላ ነው።

፳፩. ቅዳሴ ዘእትናቴሥስ :- ይህን በሰሙ የሚጠራውን ቅዳሴ የደረሰው ቅዱስ እትናቴሥስ የአስከንድርያ ኪቀ ጳጳስ የነበረ ነው። እሱም በኒቅያ ጉባዔ ከሦስት መቶ አሥራ ስምንቱ ቅዱሳን አበው ጋር አርዮስን ያሳፈረው ነው።

፳፪. ቅዳሴ ዘባስክዮስ :- አባታችን ቅዱስ ባስክዮስ በቂሣርያ ሌጁስ ቆጶስ የነበረ ነው። የጎርጎርዮስ ዘኑሲስ ወንድም ነው። በሰሙ የሚጠራውን ቅዳሴ የደረሰው እርሱ ነው።

፳፫. ቅዳሴ ዘጎርጎርዮስ (ሰኑሲስ) :- ቅዱስ ጎርጎርዮስ የቅዱስ ባስክዮስ ወንድም ነው። የኑሲስ ሌጁስ ቆጶስ የነበረ ነው። በጉባዔ ቀስጥንጥንያ ከመቶ አምሳው እንዱ ይህ አባት ቅዱስ ጉርጉርዮስ ነው። የቅዳሴው ደራሲ እርሱ ነው።

፳፬. ቅዳሴ ዘኢጲፋንዮስ :- ቅዱስ ኢጲፋንዮስ የቆጵሮስ ደሴት ኪቀ ጳጳስ ነው። በሰሙ የተጠራው ቅዳሴ ደራሲ ይህ አባታችን ቅዱስ ኢጲፋንዮስ ነው።

፳፭. ቅዳሴ ዘዮሐንስ አፈወርቅ :- ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ የቀስጥንጥንያ ሌጁስ ቆጶስ ነው። ብዙ ድርሰት የጻፈ ቅዱስ አባት ነው። ከዚያ ውስጥም ይህ በሰሙ የተጠራውን ቅዳሴ ድርሳንና ተግሣጽም ጽፏል።

፳፮. ቅዳሴ ዘቄርኩስ :- ቅዱስ ቄርኩስ ንስጥሮስ በተወገዘበት የኤፌሶን ጉባዔ ከሁከት መቶው ቅዱሳን አበው እንዱ ነው። የጉባዔው አፈ ጉባዔ ይህ ቅዱስ አባት ነበር። በሰሙ የተጠራው ቅዳሴ ደራሲ እርሱ ነው።

፳፯. ቅዳሴ ዘቅዱስ ያዕቆብ (ዘሥሩግ) :- አባታችን

ቅዱስ ያዕቆብ ሥሩግ በሚባል አገር እጴሰ ቀጳስ ነበር። ሥሩግ በጤግሮስና በኤፍራጥስ ወንዞች መሃከል ያካች አገር ናት። የቅዳሴው ደራሲ ይህ ያዕቆብ ነው።

፲፫. ቅዳሴ ዘዲዮስቆሮስ፡ - አባታችን ቅዱስ ዲዮስቆሮስ በእስክንድርያ አገር እጴሰ ቀጳስ የነበረ ነው። በስሙ የሚጠራውን ቅዳሴውን የደረሰው እርሱ ነው።

፲፬. ቅዳሴ ዘጎርጎርዮስ ካክዕ፡ - የዚህ ቅዳሴ ደራሲ አባታችን ቅዱስ ጎርጎርዮስ የተባለው ነው። በቅዳሴ መጽሐፍ ቅዳሴ ዘጎርጎርዮስ ካክዕ ተብሎ ይጠራል። ከመጀመሪያው ጎርጎርዮስ ሲከየው ነው። ይህም ቅዱስ አባት ጎርጎርዮስ ገባሬ ተአምራት ወመንከራት ተብሎ ይታወቃል።

ይህ በሥርዓተ ቅዳሴው የተጻፈ እቀማመጥ ሲሆን የተጻፈበት የመጻሕፍቱ ዘመን በትክክል አከተቀመጠም። ከዚህ ቀጥሎ ዘርዝሪ እንደየ ደራሲዎቹ ዘመን ጽፌካችኋለሁ።

1. ቅዳሴ እግዚእ (የጌታ ቅዳሴ)
2. ቅዳሴ ሐዋርያት
3. ቅዳሴ ዮሐንስ ወከደ ነጉድጓድ
4. ቅዳሴ ጎርጎርዮስ ካክዕ
5. ቅዳሴ ዘሠክስቱ ምዕት
6. ቅዳሴ እትናቴዎስ
7. ቅዳሴ እጴፋንዮስ
8. ቅዳሴ ባስክዮስ
9. ቅዳሴ ጎርጎርዮስ ዘኑሲስ
10. ቅዳሴ ዮሐንስ እፈወርቅ
11. ቅዳሴ ቄርኩስ
12. ቅዳሴ ዲዮስቆሮስ
13. ቅዳሴ ያዕቆብ ዘስሩግ
14. ቅዳሴ ማርያም

ግእዝ ዕዝክና እራራይ የሚቀደስበት ጊዜ

ቅዳሴ ግእዝና ዕዝክ የሚቀደስባቸው ዕክታት ተክይተው የታወቁ ናቸው። በእብላኛው ጾም የሚሆንበት ወራት በዓክ ካክሆን በስተቀር በእብላኛው ግእዝ ይቀደሳል። በበዓካት ጊዜ ደግሞ ዕዝክ ይቀደሳል። ዕዝክ ወይም ግእዝ መሆኑ የሚከየው ወንጌክ ከተነበበ በኋላ በሚባከው መርገፍ ነው። ወይንም ከወንጌኩ ንባብ በፊት “በወንጌክ መራሕክን” የሚከው ለተዘመረ ቅዳሴው ግእዝ ነው። “ተፈሥሑ” በእግዚአብሔር ከተባከ ደግሞ ዕዝክ ነው። እንዳንድ ጊዜ በእሑድ ዕክት “ተፈሥሑ” ተብኮ ግዕዝ ይቀደሳል። ከመቼ እስከመቼ ግእዝና ዕዝክ እንደሚቀደስ ጊዜያቱ እነዚህ ናቸው፡ -

ከሰብከት እስከ ዓቢይ ጾም ዋዜማ - ዕዝክ

ከዓቢይ ጾም ዋዜማ እስከ ሆሣዕና - ግእዝ

ከሆሣዕና እስከ ሠኔ ፲፯ (16) - ዕዝክ

ከሠኔ ፲፯ (17) እስከ መስከረም ፳፭ (25) - ግእዝ

ከመስከረም ፳፯ (26) እስከ ኅዳር ፯ (6) - ዕዝክ

ከኅዳር ፯ (7) እስከ ሰብከት - ግእዝ ይቀደሳል።

ከግእዝና ከዕዝክ በተጨማሪ እራራይ የሚባክ ዜማ እንዳክ ይታወቃል። ይህ ዜማ የሚቀደስበት የተወሰነ ጊዜ የከውም። ነገር ግን በግእዝም በዕዝክም ዜማ ጣክቃ ይዜማል።

ግእዝ በሚቀደስባቸው ወቅቶች በዓክ ንግሥ ሲሆን ዕዝክ ይቀደሳል። ማኅኬት በተቀመጠ ጊዜ ምንጊዜም ቅዳሴው ዕዝክ ነው።

የቅዳሴ ከፍክ

እያንዳንዱ ቅዳሴ በየዕኩቴ የሚቀደስ ሁከት ታካሂቅ ከፍኩት እኩት እነዚህም፡- ሥርዓተ ቅዳሴና ፍሬ ቅዳሴ ናቸው። ዋና ካህን እኩቴተ ቊርባን ዘ ... ብኩ እስከሚጀመርበት ያኩው ሥርዓተ ቅዳሴ ሲሆን ሁከጊዜ እይከውዋም እንድ ዓይነት ነው። ከዚያ በኋላ ግን ፍሬ ቅዳሴው ከካይ እንደተመከከትነው ከቅዳሴያት የዕኩቴ በግጽዋው መሠረትና እንደበዓኩ ይቀደሳል። እንድን ቅዳሴ በዝርዝር ሰንመከከተው ደግሞ ሦስት ከፍኩት እናገኛክን።

፩. የዝግጅት ከፍክ፡ - ይህ ከፍክ ቀዳሹ ዋና ካህን ቅዳሴውን ከመጀመሩ በፊት በንዋያት ካይ የሚጸክየው ወደ መንጦካዕት ከመግባት እስቀድሞ የሚጸክየው እንዲሁም ወደ መንጦካዕቴ ገብቶ የሚጸክየው የጸኩት ጊዜ ነው። በሥርዓቱ የተደነገገውን ጸኩት ከፈጸመ በኋላ ሁኩም ዝግጁ መሆናቸውን ካየ በኋላ ወደ ቅዳሴው ይገባል።

፪. የትምህርት ከፍክ፡ - ሁከተኛው የትምህርት ከፍክ ሲሆን ይህም ካህኑ “ሚ መጠን ግርምት ዛቲ ዕክት” ይህች ቀን ምን ያህል የምታሰፈራ ናት ብኩ ከሚጀመርበት እንሰቶ ዲያቆኑ “ጸክዩ በእንተ ሰካም” ሰክ ሰካም ጸክዩ እስከሚከበት ጊዜ ያኩው የትምህርት ጊዜ ነው።

፫. የፍሬ ቅዳሴ ከፍክ፡ - የፍሬ ቅዳሴ ከፍክ ሠራዒው (ዋናው) ቀዳሽ ካህን “እኩቴተ ቊርባን ዘ ...” ብኩ ጀምሮ ሠራዒው (ዋናው) ቀዳሽ ዲያቆን “እትው በሰካም (በሰካም ግቡ) ብኩ ሕዝቡን እስኪያሰናብትበት ያኩው የቅዳሴ ሰዓት ነው።”

ከቤተክሌም ወደ መቅደስ

ቅዳሴ በሚገባበት ጊዜ ቀዳሽ ክሉካኑ ከቤተክሌም ተነሥተው ወደ መቅደሱ ሳብሰቱን በመሰበ ወርቅ ወይኑን በጽዋዕ እድርገው ይገባሉ። ይህም ምሳክነቱ ከድሳነታችን ጋር የተያያዘ ታካቅ ምሥጢር ነው። ቤተክሌም ማከት ከሁከት

ቃካት ጥምረት የተገኘ ቃክ ነው። “ቤተ” ማከት ቤት ማከት ሲሆን “ክሔም” ማከት ሳብስት (እንጀራ) ማከት ነው። የግእዙና የዕብራይስጡ ትርጉም እንድ ነው። ለከዚህም ቤተክሔም የሚከው ቃክ ትርጉም የሳብስት ቤት ወይንም የእንጀራ ቤት ማከት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሁካችንን ከማዳን ከእመቤታችን የተወከደው በእፍራታ ምድር በቤተክሔም ነው።

“...ክርስቶስ ወደት እንዲወከድ ጠየቃቸው። እነርሱም፡- እንቺ ቤተክሔም የይሁዳ ምድር ከይሁዳ ገዢዎች ከቶ እታንሺም ሕዝቤን አስራሌክን የሚጠብቅ መሰፍን ካንቺ ይወጣክና ተብኮ በነቢይ እንዲህ ተጽፏክና በይሁዳ ቤተክሔም ነው እኩት” ማቴ. ፪፥፭ (2፥5) ሚክ. ፭፥፪ (5፥2) ነቢያት በመስከሩካት ቅድስት ቤተክሔም ከእመቤታችን የተወከደው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሕይወት ሳብስት የሕይወት እንጀራ ስከሰው ክጀት ሁኩ የሚሰጥ ከሰማይ የወረደ ነው።

“እነ ውለቱ ሳብስተ ሕይወት” የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ።” ዮሐ. ፮፥፴፭ (6፥35)

የቤተክሔም እሠራር ሁከጊዜ ከቤተመቅደሱ በስተ ምሥራቅ ነው። ምሳክነቱም ፀሐይ ከምሥራቅ እንደምትወጣ “ፀሃየ ጽድቅ” እውነተኛ ፀሃይ ኢየሱስ ክርስቶስ በምሥራቅ በተመሰከት ቤተክሔም ተወክዷል። በምሥጢርም ቤተክሔም የምትባል እመቤታችን ናት ክርሷ መድኃኒታችን ተወክዷል።

ይህን ከተመከከትን ቅዳሴ ሲገባ ከቤተክሔም ተነሥቶ ወደ መቅደሱ የመምጣት ምሥጢሩ ከብር ይግባውና ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በቤተክሔም ተወክዶ በቀራንዮ የመሰቀኩ ነገር ነው። በቤተመቅደስ በመንበሩና በታቦቱ ካይ የሚፈተተው ሥጋውና ደሙ ለከሁካችን ቤዛ ከሕይወትና ከመድኃኒት ከኃጢአትም ማስተሥረድ ሲሆን በቀራንዮ ተራራ በመሰቀል ካይ የመሠዋቱ ምሥጢር ነው።

“ይእክኒ እግዚእ እንዘ ንዜከር ሞተክ ወትንሣእክ”

የቀዳሾች ክቡካን ቁጥር ምስጢር

በቅዳሴ ጊዜ የሚቀድሱት ክቡካን (እገከጋዮች) ቁጥር መደቡ ለምሰት ነው። ይህም በሁኩ የተከመደ ነው። ከዚህ በተጨማሪ በበዓላት ጊዜና በእንዳንድ ገዳማትና እድባራት ከቅዳሴ የሚሠየሙት የክቡካን ቁጥር ሰባት ለሥራ ሁከት ሃያ አራትም የሚሆንበት ለክ። ምሳኬነትም ለከው።

ሰባት ክቡካን ቀዳሴያን የሰባቱ ምሥጢራተ ቤተክርስቲያን ለሥራ ሁከት ክቡካን ቀዳሴያን የለሥራ ሁከቱ ሐዋርያት ሃያ አራቱ ክቡካን ቀዳሴያን የሃያ አራቱ ካህናት ሰማይ ምሳኬ ናቸው። በሰማይ ባከው የእግዚአብሔር መቅደስ የሚያገክግኩት ኪቃነ ካህናት ቁጥራቸው ሃያ አራት (24) ነው። ራዕ. ፩፥፲፩ (4፥11)

በሁኩም ቤተክርስቲያን የሚታየው የቀዳሴያን ቁጥር ከካይ ለንዳየነው ለምሰት ክሉካን ናቸው። ይህም በወንጌክ ተጽፎ ከምናገኘው ጌታችን ብርሃነ መከኮቱን ከገከጸባት የደብረ ታቦር ምሥጢር ጋር የተገናኘ ነው። ደብረ ታቦር የቤተክርስቲያን ምሳኬ ከብኩይ ነቢያት ሙሴና ሌክያሰ ከሐዋርያት ጳጥሮስ ዮሐንስና ያዕቆብ በተራራው መገንታቸው ቤተክርስቲያን ብኩይም ሐዲሰም የሚነገርባት ከመሆኗ ነው። የደብረ ታቦር ተራራ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የነቢያትና የሐዋርያት የሕያዋንና የሙታን ለምካክ መሆኑን የገከጸበት ነው። ከሙታን ሙሴን ከሕያዋን ሌክያሰን ማምጣቱ ከዚህ ነው። ዛሬም በቅድስት ቤተክርስቲያን ቅዳሴ ሥርዓት የጌታችን ለምካክነቱ ሰቅከቱ ሞቱና ትንሣኤው ያደረጋቸው ድንቅ ተለምራት ሁኩ የሚገክጽበት ነውና ደብረ ታቦር ይህ ሁኩ የተነገረባት ሰከሆነት የመቅደሱ ምሥጢር ምሳኬ ናት። በደብረ ታቦር ጌታችን ለክ። በመቅደሱ በዘካካም የቃክ ኪዳኑ ታቦት ለድሮ ለክ። ለንደ ሙሴና ሌክያሰ ሁከቱ ቀሳውስት ለክ። ለንደ ሦስቱ ሐዋርያት ጳጥሮስ ዮሐንስና ያዕቆብ ሦስቱ ዲያቆናት ለክ። ለምሰቱ ክሉካን የሚባሉትም ቀዳሴያን እነዚህ ናቸው።

፩. ወራዲ ካህን፡ - ቅዳሴውን የሚመራው የሚባርከው

የሚያቆርበው ይህ ነው። ገባሬ ሠናይ ተብሎም ይጠራል።

፪. ንፍቅ ካህን፡ - ዋናውን ካህን ይረዳል ከአርሱ የተመደበውን ሥርዓት ያከናውናል።

፫. ሠራዒ ዲያቆን፡ - በዲቁናው ዋና ሆኖ የሚያገኝበት ነው። ደሙን የሚያቀብከው ይህ ዲያቆን ነው። ገባሬ ሰናይ ዲያቆን ይባላል።

፬. ንፍቅ ዲያቆን፡ - ይህ ሁከተኛው ዲያቆን ነው። የአርሱን ምድብ ያገኝበት ነው።

፭. አብሪ ዲያቆን፡ - ይህ ሦስተኛ ሆኖ የሚገባው ሲሆን "ፍሬ ሰሞን" ተብሎ ይጠራል። መብራት ያበራል ጥካ ይይዛል መጽሐፍ ይገኝበት።

ደጀ ሰካም

በቤተ ክርስቲያን ቅጥር ውስጥ ከሚሠሩት አንዱ ደጀ ሰካም ነው። ይህም በገነት ሲመሰክ ቤተ መቅደሱ ደግሞ በመንግሥተ ሰማያት ይመሰካል። ስከዚህም ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሄድ ሰው ቤተክሐምንም ደጀ ሰካምንም ከሩቅ ሰካምታ ይሰጣል።